

**ΓΟΛΟΝΤΟΜΟΡ:
ΒΑΣΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ**

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΓΟΛΟΝΤΟΜΟΡ;

Γολοντομόρ — η γενοκτονία του ουκρανικού λαού, ένα από τα χαρακτηριστικά του οποίου ήταν ο τεχνητός λιμός του 1932 — το 1933, στην Ουκρανία και στις περιοχές του Βόρειου Καυκάσου όπου ζούσε κυρίως ουκρανικός πληθυσμός. Οργανώθηκε από το κομμουνιστικό καθεστώς της Μόσχας με στόχο τη μαζική εξόντωση των Ουκρανών, την καταστροφή της εθνικής ταυτότητας και την εξάλειψη των θεμελίων της ύπαρξης του ξεχωριστού ουκρανικού έθνους. Ο απώτερος στόχος του Γολοντομόρ ως εσκεμμένης πολιτικής του Κρεμλίνου ήταν η επιβολή στο να εδραιωθεί τελικά η Ουκρανία ως αναπόσπαστο μέρος της ΕΣΣΔ και να μεταμορφωθούν (ρωσικοποιηθούν) οι Ουκρανοί με το πρόσχημα του σχηματισμού ενός «ενωμένου σοβιετικού λαού». Η κυβέρνηση συνειδητοποίησε ότι η διατήρηση της δικής τους ξεχωριστής ταυτότητας και συνείδησης από τους Ουκρανούς, η οποία, αντίθετα με τις επιθυμίες της Μόσχας, ενισχύθηκε κατά τη διάρκεια της «ουκρανοποίησης» της δεκαετίας του

1920, άφησε πιθανές ευκαιρίες για την αποκατάσταση της ουκρανικής ανεξαρτησίας και την απόσχιση της Ουκρανίας από τη Σοβιετική Ένωση. Το Γολοντομόρ έπρεπε να εξαλείψει την παραμικρή πιθανότητα εξέλιξης των γεγονότων σε αυτό το σενάριο.

Κυριολεκτικά ο όρος Γολοντομόρ σημαίνει σκόπιμη αργή θανάτωση (λιμοκτονία) μέσω της πείνας. Κατά τη διάρκεια των δεκαετιών του 1960 — του 1980, αυτή η λέξη εξαπλώθηκε στις εκδόσεις της Ουκρανικής Διασποράς. Έγινε μαζική χρήση στις αρχές της δεκαετίας του 1990, μετά την ανακήρυξη της ανεξαρτησίας της Ουκρανίας. Το νομικό περιεχόμενο του όρου καθορίστηκε από το νόμο της Ουκρανίας «Περί Γολοντομόρ του 1932–1933 στην Ουκρανία» της 28ης Νοεμβρίου 2006.

Η ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΚΑΤΟΧΗ ΤΗΣ ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ

Τον Οκτώβριο του 1917, οι Μπολσεβίκοι κατέλαβαν την εξουσία στη Ρωσία — αριστεροί ριζοσπάστες με επικεφαλής τον Βλαντίμιρ Λένιν, ο οποίος διακήρυξε την ιδεολογία του κομμουνισμού. Στόχος τους ήταν να καταργήσουν την ιδιωτική ιδιοκτησία, να εξαλείψουν τα πλούσια κοινωνικά στρώματα, να εγκαθιδρύσουν δικτατορία στο έδαφος της πρώην Ρωσικής Αυτοκρατορίας, και στη συνέχεια, βασιζόμενοι στους πόρους των κατεχόμενων εδαφών, να καταλάβουν την εξουσία σε όλο τον κόσμο. Μέσω των ουκρανικών εδαφών το Κρεμλίνο σκόπευε να επεκτείνει την επιρροή του στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης.

Ήδη τον Δεκέμβριο του 1917, το κομμουνιστικό καθεστώς ξεκίνησε έναν επιθετικό πόλεμο εναντίον της Λαϊκής Δημοκρατίας της Ουκρανίας (ΛΔΟ), η οποία δημιουργήθηκε από τους Ουκρανούς μετά την πτώση του τσαρισμού. Για να κρύψουν τις επιθετικές τους ενέργειες, οι Ρώσοι Μπολσεβίκοι δημιούργησαν το Κομμουνιστικό Κόμμα (Μπολσεβίκων) της Ουκρανίας (ΚΚ(μπ.)Ου), μετέπειτα εκ μέρους της ανακηρύχθηκε η μαριονέτα Ουκρανική Σοσιαλιστική Σοβιετική Δημοκρατία (ΟΣΣΔ). Αυτό το ψευδοκράτος ήταν ψεύτικο, με τους αξιωματούχους του να διορίζονται από τη Μόσχα. Οι ουκρανικές ένοπλες δυνάμεις και οι παρτιζανικές μονάδες αντιστέκονταν στους εισβολείς μέχρι τον Νοέμβριο του 1921. Ωστόσο, οι δυνάμεις ήταν άνισες και οι Ρώσοι κομμουνιστές κατάφεραν να καταλάβουν το μεγαλύτερο μέρος της Ουκρανίας. Τον Δεκέμβριο του 1922, η μαριονέτα ΟΣΣΔ ενσωματώθηκε στην ΕΣΣΔ.

Στον αγώνα κατά της ΛΔΟ, οι Ρώσοι Μπολσεβίκοι χρησιμοποίησαν ευρέως τη βία κατά του άμαχου πληθυσμού: δεκάδες χιλιάδες άνθρωποι έγιναν θύματα της κομμουνιστικής επιθετικότητας του 1917–1921.

➤ Μονάδες της Κόκκινης Φρουράς στο Κίεβο. Φεβρουάριος 1918 (Κρούτσικ Ρ. Ο Λαϊκός Πόλεμος, 1917–1932: οδηγός για την έκθεση).

➤ Μέλη της Προσωρινής Κυβέρνησης Εργατών και Αγροτών της Ουκρανίας, Χάρκοβο. 1919.

← Μια ομάδα εργατών επιστρατεύτηκε για τη συλλογή τροφίμων σε ουκρανικά χωριά. 24 Σεπτεμβρίου 1920. Κεντρικό Κρατικό Οπτικοακουστικό και Ηλεκτρονικό Αρχείο.

Ο ΛΙΜΟΣ ΤΟΥ 1921–1923

Το καλοκαίρι του 1921, ο νότος και η ανατολή της Ουκρανίας επλήγησαν από ξηρασία — το 26% των σπαρμένων εκτάσεων ξεράθηκαν. Η ανακατανομή των σιτηρών που συγκομίστηκαν στην Ουκρανία υπέρ των νότιων επαρχιών θα μπορούσε να είχε σταματήσει τον λιμό, αλλά η Μόσχα ενήργησε διαφορετικά. Οι Μπολσεβίκοι άρχισαν να εξάγουν τη σοδειά που μάζευαν οι Ουκρανοί, για να εξασφαλίσουν σιτηρά για τη Μόσχα, την Πετρούπολη και άλλες ρωσικές πόλεις. Οι δραστηριότητες των έκτακτων επισιτιστικών αποσπασμάτων, των μονάδων του στρατού, η χρήση καθεστώτων ομηρίας, οι έγκλειστοι κάτοικοι στα χωριά, τα τιμωρητικά και κατασταλτικά μέτρα των Επαναστατικών Δικαστηρίων και η καταστολή του εθνικοαπελευθερωτικού κινήματος αποτελούν αδιαμφισβήτητες αποδείξεις

της σκόπιμης αποικιοκρατικής πολιτικής της Μόσχας απέναντι στα ουκρανικά εδάφη.

Μόνο στις αρχές του 1922 οι Ρώσοι Μπολσεβίκοι αναγνώρισαν πλήρως το γεγονός του λιμού στις γκουμπέρνιες Ζαπορόζιε και Ντονέτσκ και σε ορισμένες πόβιτ των γκουμπερνιών Μικολάιβ, Αικατερινοσλάβ, Οδησό και Πολτάβα. Εν τω μεταξύ, ενώ τον Ιανουάριο—Φεβρουάριο του 1922 λιμοκτονούσε το 12% του πληθυσμού των επαρχιών με φτωχή συγκομιδή, τον Μάιο — 40%. Τον Ιούλιο του 1922, στο 2ο Διεθνές Συνέδριο των Οργανώσεων και Επιτροπών για τη Βοήθεια των Λιμοκτονούντων στη Ρωσία, η ουκρανική αντιπροσωπεία ανέφερε ότι σχεδόν 10 εκατομμύρια Ουκρανοί χρειάζονταν επείγουσα βοήθεια. Περισσό-

[5]

**ΕΝΩ ΤΟΝ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟ — ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟ
ΤΟΥ 1922 ΛΙΜΟΚΤΟΝΟΥΣΕ ΤΟ 12% ΤΟΥ
ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ ΜΕ ΦΤΩΧΗ
ΣΥΓΚΟΜΙΔΗ, ΤΟΝ ΜΑΪΟ — 40%**

Ένα κάρο με τα πτώματα όσων έχουν πεθάνει από την πείνα κατευθύνεται στον τόπο ταφής, Χερσώνα. 1921–1922.

Φωτογραφία: Γαβριήλ Ράπαπορτ.

Περιφερειακό Λαογραφικό Μουσείο Χερσώνα.

➤ Άστεγα παιδιά . Νικοπόλ, γκουμπέρνια Αικατερινοσλάβ. 1921–1922.

Κεντρικό Κρατικό Οπτικοακουστικό και Ηλεκτρονικό Αρχείο.

➤ Μια πεινασμένη αγροτική οικογένεια, Μικολάιβσκα βόλοστ της γκουμπέρνια Μικολάιβ. 1921.

Κεντρικό Κρατικό Οπτικοακουστικό και Ηλεκτρονικό Αρχείο.

τερο από το 40% των λιμοκτονούντων ήταν παιδιά. Ωστόσο, το συνολικό ποσό της κρατικής ενίσχυσης προς την Ουκρανία εκείνη την εποχή δεν υπερέβαινε το 7,5% της ανάγκης.

Οι Μπολσεβίκοι σιώπησαν για τον λιμό στην Ουκρανία, δίνοντας έμφαση στην ανάγκη να βοηθηθεί ο πληθυσμός της περιοχής του Βόλγα. Για αυτό, στις 20 Αυγούστου 1921, οι υπάλληλοι της Αμερικανικής Διοίκησης Αρωγής (ARA) προσκλήθηκαν σε αυτήν την περιοχή. Επιτράπηκε στους εκπροσώπους της να εισέλθουν στην Ουκρανία μόνο το 1922, όταν άρθηκε

ο αποκλεισμός των πληροφοριών σχετικά με τον λιμό στην Ουκρανία.

Η πείνα αποδείχθηκε πιο αποτελεσματική από τις τιμωρητικές ενέργειες. Οι μπολσεβίκικες αρχές το χρησιμοποίησαν για να καταστείλουν την αντίσταση, επειδή οι πεινασμένοι Ουκρανοί δεν είχαν πλέον την ευκαιρία να βοηθήσουν τους συμμετέχοντες στο εθνικό απελευθερωτικό παρτιζάνικο κίνημα.

Η ΑΜΦΙΛΕΓΟΜΕΝΗ “ΟΥΚΡΑΝΟΠΟΙΗΣΗ”

Οι βάνουσσες ενέργειες των κομμουνιστών προκάλεσαν δυσαρέσκεια στον πληθυσμό. Οι Μπολσεβίκοι για να κερδίσουν την εμπιστοσύνη του το 1923 άρχισαν μια πολιτική «ουκρανοποίησης». Το πρόσθετο ζήτημα της ήταν να ενισχύσει την εθνική βάση του κομμουνισμού, διότι το 1922 οι Ουκρανοί αποτελούσαν μόνο το 23,3% όλων των μελών του ΚΚ(μπ.) Ου, και μεταξύ των ανώτερων στελεχών — λιγότερο από 16%.

Η «ουκρανοποίηση» προέβλεπε την επέκταση της χρήσης της ουκρανικής γλώσσας στον δημόσιο χώρο. Πολλοί Ουκρανοί καλλιτέχνες που έζησαν κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου στόχευαν στη δημιουργία ενός πολιτισμού παγκόσμιας κλάσης ενσωματώνοντας τα ευρωπαϊκά επιτεύγματα και την εθνική αυθεντικότητα. Ο Ολεξάντερ Αρχιπένκο, ο Καζιμίρ Μαλέβιτς, η Ολεξάνδρα Έστερ (Γκριγκορόβιτς), ο Τζίγκα Βερτόβ και άλλοι έχουν λάβει παγκόσμια αναγνώριση.

Η ταχεία ανάπτυξη του ουκρανικού πολιτισμού, κυρίως των μαζικών στοιχείων του (λαϊκή λογοτεχνία, τύπος, θέατρο, κινηματογράφος), έγινε ένα απροσ-

δόκητο υποπροϊόν της ουκρανοποίησης για τους Μπολσεβίκους. Ο Ιωσήφ Στάλιν συνειδητοποίησε ότι η κατάσταση είχε γίνει επικίνδυνη, καθώς η εικονική ουκρανική κρατική μορφή θα μπορούσε να γεμίσει με αληθινό περιεχόμενο.

Ως εκ τούτου, το Κρεμλίνο κατέφυγε στην προληπτική καταστολή. Το 1930 διεξήχθη στο Χάρκοβο δημόσια δίκη εναντίον μελών της υποτιθέμενης Ένωσης για την Απελευθέρωση της Ουκρανίας, τα οποία κατηγορούνταν ότι σκόπευαν να αποσπάσουν την Ουκρανία από την ΕΣΣΔ και να την ανεξαρτητοποιήσουν. Η διαδικασία αυτή ήταν προειδοποίηση για τους Ουκρανούς που έτρεφαν ελπίδες για την αποκατάσταση του κράτους.

Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1930, σχεδόν 30.000 προσωπικότητες της ουκρανικής εκπαίδευσης, της επιστήμης και του πολιτισμού εξορίστηκαν σε στρατόπεδα συγκέντρωσης στη Βόρεια Ρωσία. Έτσι καταστράφηκε το πνευματικό δυναμικό της Ουκρανίας.

↑ Οι κατηγορούμενοι στη δίκη της Ένωσης για την Απελευθέρωση της Ουκρανίας. 1930.

Κεντρικό Κρατικό Οπτικοακουστικό και Ηλεκτρονικό Αρχείο.

← Μια καρικατούρα των κατηγορουμένων στην υπόθεση της Ένωσης για την Απελευθέρωση της Ουκρανίας. Το περιοδικό «Κόκκινη πιπεριά», 1930, No.4.

➤ Μητροπολίτης Βασίλ (Λυτκίβσκι).

*Το Κεντρικό Κρατικό Αρχείο
δημόσιων ενώσεων και Ουκρανίας.*

ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΟΥΚΡΑΝΙΚΗΣ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Η εξάπλωση της κομμουνιστικής ιδεολογίας ήταν άρρηκτα συνδεδεμένη με την επιθετική αθεϊστική προπαγάνδα. Θέλοντας να αποκλείσουν τη θρησκεία από όλα τα στρώματα της κοινωνίας, οι Μπολσεβίκοι διώκουν «εκπροσώπους της θρησκευτικής λατρείας». Κληρικοί και μοναχοί έγιναν θύματα της «Κόκκινης Τρομοκρατίας» του 1918–1919, όταν τουλάχιστον 1,5 χιλιάδες εκπρόσωποι του κλήρου πέθαναν στα χέρια των Μπολσεβίκων. Ταυτόχρονα, οι περισσότερες εκκλησιαστικές εκδόσεις και θεολογικά εκπαιδευτικά ιδρύματα έκλεισαν, πολλά μοναστήρια εκκαθαρίστηκαν και απαγορεύτηκαν οι δραστηριότητες των εκκλησιαστικών αδελφοτήτων. Μέχρι το 1931, οι κομμουνιστές είχαν κλείσει το 80% των επαρχιακών εκκλησιών στην Ουκρανία. Οι ναοί στις αγροτικές περιοχές μετατράπηκαν συχνότερα σε αποθήκες και στις πόλεις συχνά καταστράφηκαν. Μόνο στο Κίεβο καταστράφηκαν 49 χριστιανικά ιερά κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1920 και του 1930, ιδίως ο Καθεδρικός Ναός του Αγίου Μιχαήλ με τον χρυσό θόλο και η Ιερός Ναός Τριών Ιεραρχών — μνημεία αρχιτεκτονικής του XII αιώνα.

Η καταστροφή της ουκρανικής Αυτοκέφαλης Ορθόδοξης Εκκλησίας (ΑΟΕ) με επικεφαλής τον Μητροπολίτη Βασίλι (Λυτκίβσκι) ήταν επίσης ένα μέρος αυτής της διαδικασίας. Η δραστηριότητα αυτής της εκκλησίας συνδέθηκε με τη δημιουργία του κράτους το 1917–1921. Υπό τις συνθήκες της μπολσεβίκικης κατοχής, η Ουκρανική Εκκλησία έγινε το κέντρο της εθνικής ζωής, ένας παράγοντας που θα μπορούσε να συμβάλει στη διαμόρφωση της εθνικής συνείδησης των Ουκρανών. Ωστόσο, όλα αυτά σταμάτησαν απότομα λόγω της καταστολής κατά του κλήρου, της καταστροφής και του κλεισίματος των εκκλησιών. Χρησιμοποιώντας τους

➤ Η Επισκοπή της ΑΟΕ. 1921–1926.

*Το Κεντρικό Κρατικό Αρχείο
δημόσιων ενώσεων και Ουκρανίας.*

πράκτορές τους, οι κομμουνιστές προκάλεσαν τη διάσπαση της ΑΟΕ: τον Ιανουάριο του 1930, ορισμένοι ιεράρχες της εκκλησίας κήρυξαν την «αυτοδιάλυση» της. Στις 27 Νοεμβρίου 1937, ο Μητροπολίτης Βασίλ (Λυτκίβσκι) εκτελέστηκε στις φυλακές Λουκιάνιβσκα του Κιέβου. Ο τόπος ταφής του δε διαπιστώθηκε ακόμη.

Μια ουκρανική οικογένεια εκδιώκεται από το σπίτι τους, το χωριό Ουντάτσε, στην όμπλαστ Ντονέτσκ, τη δεκαετία του 1930. Φωτογραφία του Μαρκ Ζαλιζνιάκ. Κεντρικό Κρατικό Οπτικοακουστικό και Ηλεκτρονικό Αρχείο.

← Κατά τη διάρκεια της εκδίωξης, του αγρότη πήρανε τον αχυρώνα, η περιοχή του Ντονέτσκ. 1930. Φωτογραφία του Μαρκ Ζαλιζνιάκ. Κεντρικό Κρατικό Οπτικοακουστικό και Ηλεκτρονικό Αρχείο.

ΑΠΑΛΟΤΡΙΩΣΗ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΕΥΠΟΡΟΥΣ ΑΓΡΟΤΕΣ

Ένα σημαντικό στοιχείο της εσωτερικής πολιτικής του κομμουνιστικού καθεστώτος ήταν η μετατροπή του ελεύθερου αγρότη σε γρανάζι του κρατικού συστήματος. Οι αρχές διαιρούσαν τεχνητά την αγροτιά σε «φτωχούς», «μεσαίους αγρότες» και «κουλάκους/κουρκούλους» και έφεραν αντιμέτωπους τους πρώτους με τους τελευταίους.

Τον Δεκέμβριο του 1929, οι σοβιετικές αρχές δήλωσαν την πρόθεσή τους να «εξαλείψουν τους κουλάκους/κουρκούλους ως τάξη». Οι κουρκουλοί κηρύχθηκαν ένοχοι όλων των προβλημάτων στο δρόμο για την οικοδόμηση μιας «ευτυχισμένης ζωής», την οποία το καθεστώς υπό την ηγεσία του Στάλιν υποτίθεται ότι προσπαθούσε με κάθε τρόπο να εγκαθιδρύσει. Η τιμωρία για τους λεγόμενους «κουρκούλους», οι οποίοι μερικές φορές έλαβαν αυτό το στίγμα μόνο λόγω των πολιτικών τους απόψεων ή της αντιπάθειας των τοπι-

κών ακτιβιστών, ως αποτέλεσμα ήταν η έξωση από τον οικισμό και η μετοίκησή τους σε άγονες εκτάσεις ή στα βόρεια της ΕΣΣΔ. Η περιουσία τους κατασχέθηκαν και μεταφέρθηκαν σε κολχόζ ή στους φτωχούς του χωριού.

Η αποκουρκουλοποίηση εξελισσόταν σε βαθμό πραγματικής παραστρατιωτικής επιχείρησης, στην οποία βασικό ρόλο έπαιζε η ΕΚΠΔ — Ενωμένη κρατική πολιτική διοίκηση. Μόνο από τις 18 Φεβρουαρίου έως τις 10 Μαρτίου 1930, 19.531 οικογένειες — 92.970 άτομα — απελάθηκαν σε απομακρυσμένες περιοχές της ΕΣΣΔ. Συνολικά, κατά τη διάρκεια του 1930-1931, η κυβέρνηση διέλυσε 63.720 αγροτικές ιδιοκτησίες, οι ιδιοκτήτες των οποίων, μαζί με τις οικογένειές τους, εκδιώχθηκαν από την Ουκρανία. Πολλοί από αυτούς πέθαναν στο δρόμο ή στα πρώτα χρόνια της ζωής τους σε νέα μέρη λόγω απάνθρωπων συνθηκών διαβίωσης.

**Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ ΤΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ ΤΩΝ
ΟΥΚΡΑΝΩΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΕ ΜΕ ΤΗΝ
ΚΟΛΕΚΤΙΒΟΠΟΙΗΣΗ.**

 Φάλαγγα κάρων με σιτηρά του κολχόζ
“10η επέτειος της Επιτροπής απόρων
αγροτών” στο σημείο εκφόρτωσης,
Οδησσός. 1930.
*Κεντρικό Κρατικό Οπτικοακουστικό και
Ηλεκτρονικό Αρχείο.*

ΚΟΛΕΚΤΙΒΟΠΟΙΗΣΗ

Η διαδικασία καταστροφής της οικονομικής ανεξαρτησίας των Ουκρανών ολοκληρώθηκε με την κολεκτιβοποίηση — την ομαδοποίηση της γης, του ζωικού κεφαλαίου και του εξοπλισμού της γεωργικής παραγωγής. Αρχικά, η διαδικασία αυτή ήταν οικειοθελής, αλλά στα τέλη του 1929 άρχισε η λεγόμενη «ολοκληρωτική κολεκτιβοποίηση» και η ένταξη στις κολχόζ έγινε υποχρεωτική.

Αν και θεωρητικά τα κολχόζ ανήκαν στην ίδια την αγροτιά, ήταν υποχρεωμένοι να προμηθεύουν το κράτος με μια ορισμένη ποσότητα γεωργικών προϊόντων. Μόνο μετά την εκπλήρωση αυτών των απαιτήσεων, η διοίκηση του κολχόζ μπορούσε να μοιράσει τα περισσεύματα της συγκομιδής μεταξύ των αγροτών. Έτσι το κράτος έλαβε ένα σταθερό κανάλι εφοδιασμού για φθινό ψωμί και ταυτόχρονα μετέτρεψε τους αγρότες σε σκλάβους χωρίς δικαιώματα, εντελώς υπό τον έλεγχο του καθεστώτος.

Αξίζει να σημειωθεί ότι μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1920, η Ουκρανία διέθετε ένα ανεπτυγμένο σύστημα συνεταιρισμών — οικειοθελών ενώσεων, που δημιουργήθηκαν για διευκόλυνση της παραγωγής και της προώθησης των γεωργικών προϊόντων. Οι Αγροτικοί Συνεταιρισμοί διατήρησαν την ιδιωτική ιδιοκτησία γης και μέσων παραγωγής, επομένως αυτές οι ενώσεις ήταν αποδεκτές από τους Ουκρανούς, σε αντίθεση με τα κολχόζ που επιβλήθηκαν από τη σοβιετική κυβέρνηση, όπου όλη η περιουσία ήταν κοινή.

📍 Κατάσχεση γεωργικού εξοπλισμού υπέρ του κολχόζ, ραγιόν Μπερεζάνσκι του όγκρουκ Κίεβσκι. 1928.

Κεντρικό Κρατικό Οπτικοακουστικό και Ηλεκτρονικό Αρχείο.

📍 Η γενική συνέλευση στο κολχόζ “Βελύκι Περελόμ”, χωριό Κρούγλε, ραγιόν Σβάτιβσκι, περιοχή του Λουγκάνσκ. Δεκέμβριος του 1931.

Κεντρικό Κρατικό Οπτικοακουστικό και Ηλεκτρονικό Αρχείο.

➤ Συλληφθέντες αντάρτες, Μακαρτέτυνε, περιφέρεια Λουγκάνσκ. 1930.
Κρατικό Αρχείο της Υπηρεσίας Ασφαλείας της Ουκρανίας.

ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΣΣΔ

Η αντίδραση στην αναγκαστική κολεκτιβοποίηση και απαλλοτρίωση ήταν οι μαζικές διαμαρτυρίες των Ουκρανών αγροτών. Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία, 4098 αγροτικές διαδηλώσεις πραγματοποιήθηκαν στην Ουκρανία κατά τη διάρκεια του 1930 — σχεδόν το ήμισυ των αντικυβερνητικών διαδηλώσεων στην ΕΣΣΔ στο σύνολό της εκείνο το έτος.

Η αντίσταση βασίστηκε στην αίσθηση της αδικίας των ενεργειών των αρχών, οι οποίες έκλεψαν ανοιχτά τους ανθρώπους, τους έδιωξαν από τα σπίτια τους και κατέστρεψαν την εκκλησία. Οι δυσαρεστημένοι αγρότες σκότωναν ακτιβιστές που συμμετείχαν στην κολεκτιβοποίηση και την εκδίωξη, εκκαθάριζαν τη διοίκηση

του χωριού και απελευθέρωναν κρατούμενους που βρίσκονταν στις φυλακές.

Εκτός από τον ένοπλο αγώνα, μέλη του Αντισοβιετικού κινήματος μοίρασαν φυλλάδια καλώντας σε αντίσταση στο καθεστώς και αναζητώντας δικαιοσύνη.

Η κλίμακα και η γεωγραφική εξάπλωση της αντίστασης των Ουκρανών έχει γίνει απειλητική για το καθεστώς. Ο επικεφαλής της ΚΠΔ — Κρατική Πολιτική Διοίκηση της ΟΣΣΔ Β.Μπαλίτσκι διοικούσε προσωπικά την καταστολή των εξεγέρσεων και ενημέρωνε συνεχώς τον Ιωσήφ Στάλιν για την κατάσταση στην Ουκρανία.

➤ Η φωτογραφία των όπλων που κατασχέθηκαν από την ΚΠΔ της ΟΣΣΔ από την αντισοβιετική οργάνωση «Βίλντε Κοζάτσβο», τα οποία φυλασσόταν στο σπίτι του Ιβάν Μότλοχ. 1932.

Κρατικό Αρχείο της Υπηρεσίας Ασφαλείας της Ουκρανίας.

Η αναζήτηση του σταριού στην αυλή ενός αγρότη σε ένα από τα χωριά της ραγιόν Γρύσουνσκι, στην όμπλαστ Ντονέτσα. Αρχές της δεκαετίας του 1930. Φωτογραφία του Μαρκ Ζαλιζνιάκ. Κεντρικό Κρατικό Οπτικοακουστικό και Ηλεκτρονικό Αρχείο.

➔ Ιωσήφ Στάλιν. 29 Απριλίου 1932.
James Edward Abbe / Associated Press.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΓΟΛΟΝΤΟΜΟΡ

Συνειδητοποιώντας τον πιθανό κίνδυνο της λαϊκής αντίστασης, το κομμουνιστικό καθεστώς κατέφυγε σε ριζοσπαστικές ενέργειες.

Το 1932–1933, σχεδόν όλα τα σιτηρά που είχαν καλλιεργήσει οι Ουκρανοί αγρότες τους αφαιρέθηκαν. Σε ορισμένες περιοχές της Ουκρανίας, οι αγρότες στερήθηκαν το 80% των συγκομιδών σιτηρών. Οι καθορισμένοι για την Ουκρανία στόχοι προμήθειας σιτηρών ήταν οικονομικώς μη ρεαλιστικοί και το κρέας, οι πατάτες και τα λαχανικά κατασχέθηκαν από τους Ουκρανούς ως πρόστιμα για τη μην εκπλήρωσή των στόχων τους. Οι εκπρόσωποι των αρχών διενεργούσαν αναζητήσεις ανά υποστατικό/σπίτι/αυλή, αφαιρώντας όλα τα τρόφιμα από τους αγρότες, συμπεριλαμβανομένου αυτού που είχε ήδη μαγειρευτεί στην κουζίνα. Ακόμη και εργαλεία για την άλεση σιτηρών — μυλόπετρες και μύλοι — κατασχέθηκαν από τους αγρότες. Οι αναζητήσεις αυτές συχνά συνοδεύονταν από σωματική βία.

Οι πεινασμένοι άνθρωποι έψαχναν για στάχια ή άλλα τρόφιμα που είχαν απομείνει στα χωράφια μετά τη

συγκομιδή. Ωστόσο, στις 7 Αυγούστου 1932, εκδόθηκε το περιβόητο κυβερνητικό διάταγμα, γνωστό ως «νόμος για 5 σταχυών». Σύμφωνα με τον νόμο, η ιδιοκτησία του κολχόζ εξομοιώθηκε με το κράτος. Κατά συνέπεια, η συλλογή έστω και λίγων σταχυών από ένα χωράφι του κολχόζ θεωρούνταν «κλοπή κρατικής περιουσίας», η οποία τιμωρούνταν με εκτέλεση ή φυλάκιση 10 ετών με δήμευση της περιουσίας.

Ο Ιωσήφ Στάλιν έγινε ο κύριος ιδεολόγος και διοργανωτής του Γολοντομόρ. Η πρακτική εφαρμογή των σχεδίων γενοκτονίας πραγματοποιήθηκε από τον επικεφαλής της κυβέρνησης της ΕΣΣΔ, Βιατσεσλάβ Μολότοβ, τον γραμματέα της Κεντρικής Επιτροπής του ΠΚΚ(μπ) Λάζαρ Καγκανόβιτς και τους επικεφαλής του κομματικού και κρατικού μηχανισμού της Ουκρανικής ΣΣΔ, Παυλό Πόστισεβ, Στανισλάβ Κασιόρ, Βλας Τσουμπάρ και Μέντελ Χατάγιαβιτς.

➤ Μια ομάδα Ουκρανών αγροτών πηγαίνει στην πόλη σε αναζήτηση σωτηρίας, περιοχή του Χάρκοβο. 1933. Φωτογραφία του Alexander Wienerberger.

Ιδιωτικό αρχείο της Samara Pearce.

ΕΠΙΒΙΩΣΗ

Η συντριπτική πλειοψηφία των πεινασμένων Ουκρανών κατέφυγε σε παθητικές μορφές αντίστασης στην τεχνητή πείνα. Ο κύριος στόχος του λαού ήταν να διαφυλάξει τα τρόφιμα από τη δήμευση, η οποία θα μπορούσε να σώσει ζωές ή απόκτηση πρόσθετης τροφής. Σε περιπτώσεις όπου δεν υπήρχαν άλλα φαγώσιμα, οι πεινασμένοι έπρεπε να τρώνε ό, τι θεωρούνταν μη βρώσιμο στη συνηθισμένη ζωή.

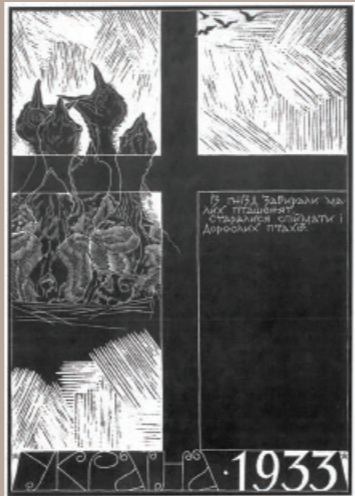
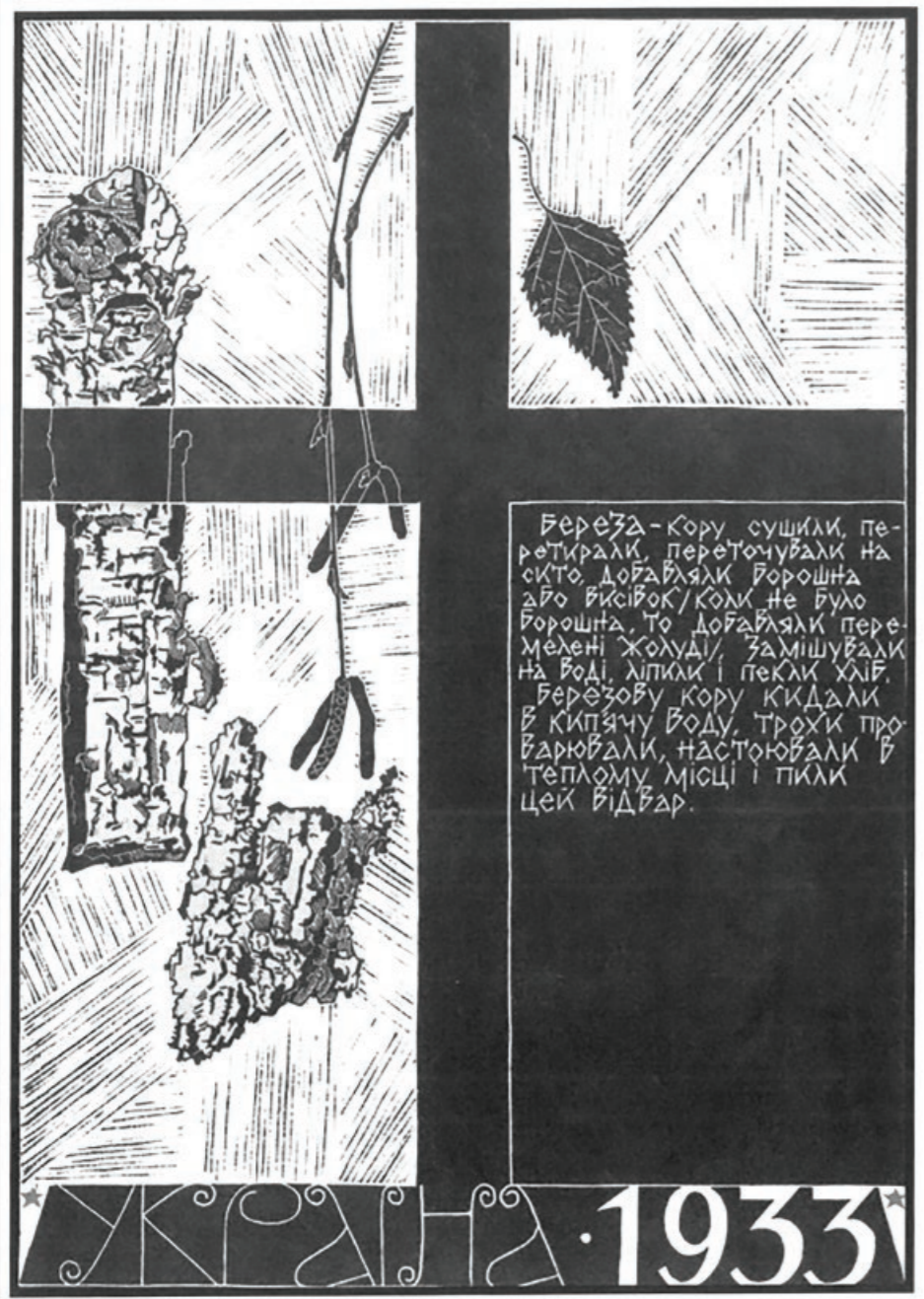
Κατά τη διάρκεια του Γολοντομόρ, απελπισμένοι άνθρωποι έτρωγαν ξεράπιτσα, ζιζάνια, φρέσκα χόρτα, μπουμπούκια δέντρων, βελανίδια, φύλλα και φλοιό δέντρων, πίτουρο ηλίανθου, ζαχαρότευτλα, άνθη ακακίας και τα παρόμοια. Οι Ουκρανοί έπρεπε να φάνε πράγματα που αποτελούσαν πάντα διατροφικά ταμπού: σκύλους, γάτες, αρουραίους, ποντίκια, μαρμότες, σκαντζόχοιρους, άγρια πουλιά, ακόμη και έντομα.

Υπάρχουν ενδείξεις ότι οι σοβιετικές αρχές έλαβαν μέτρα για να στερήσουν από τους πεινασμένους Ουκρανούς την ευκαιρία να φάνε ακόμη και υποκατάστατα. Για παράδειγμα, οι μάρτυρες του Γολοντομόρ θυμούνται ότι μέλη των συνεργείων ρυμούλκησης σκότωναν σκόπιμα σκύλους και γάτες σε πεινασμένα χωριά και έπαιρναν τα κουφάρια τους μαζί τους.

↻ Τέσσερα μικρά αποξηραμένα ψάρια είναι το μικροεμπόρευμα αυτής της γυναίκας, Χάρκοβο. 1933. Φωτογραφία του Alexander Wienerberger.
Ιδιωτικό αρχείο της Samara Pearce.

↶ Μια μητέρα με πεινασμένα παιδιά, Χάρκοβο. 1933. Φωτογραφία του Alexander Wienerberger.
Ιδιωτικό αρχείο της Samara Pearce.

**ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΟΤΙ ΟΙ ΣΟΒΙΕΤΙΚΕΣ
ΑΡΧΕΣ ΕΛΑΒΑΝ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΝΑ ΣΤΕΡΗΣΟΥΝ
ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΕΙΝΑΣΜΕΝΟΥΣ ΟΥΚΡΑΝΟΥΣ
ΤΗΝ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΝΑ ΦΑΝΕ ΑΚΟΜΗ ΚΑΙ
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΑ.**

↻ Χαρακτική του Μικόλα Μπονταρένκο.
Το βιβλίο-άλμπουμ «Ουκρανία-33: βιβλίο
μαγειρικής. Ανθρώπινη μνήμη».

← Το εσωτερικό του καταστήματος Τоргσίν στο Πουτίβλ. 1933–1934. Το Κρατικό Ιστορικό και Πολιτιστικό απόθεμα στην πόλη Πουτίβλ.

→ Μια ουρά που περιμένει την παράδοση ψωμιού στο κατάστημα της αλυσίδας Τоргσίν, Χάρκοβο, 1933. Φωτογραφία του Alexander Wienerberger. Ιδιωτικό αρχείο της Samara Pearce.

ΤΑ ΤΟΡΓΣΙΝ

Οι πεινασμένοι αγρότες, που είχαν λίγο δύναμη, πήγαν στις πόλεις, όπου προσπάθησαν να αγοράσουν τρόφιμα ή να ανταλλάξουν είδη οικιακής χρήσης αντί φαγητό. Εκεί, διώκονταν από τη милітsια, αλλά από μια τυχερή σύμπτωση, μπορούσαν να πάρουν φαγητό στα παζάρια της πόλης ή στα καταστήματα του δικτύου Τоргσίν (από τα Ρωσικά «εμπόριο με αλλοδαπούς»). Σε αυτά τα καταστήματα, με αντάλλαγμα χρυσό και ασήμι (συνήθως γαμήλιες βέρες και σταυρούς), μπορούσε κανείς να αγοράσει τρόφιμα — αν και σε εξαιρετικά υψηλή τιμή.

Περίπου το ήμισυ των λεγόμενων υπολειμμάτων πολύτιμων μετάλλων που έγιναν αποδεκτά από τους Τоргσίν ήταν τελετουργικά και οικιακά τιμαλφή. Το δίκτυο Τоргσίν που δημιουργήθηκε από το Κρεμλίνο έχει γίνει ένα εργαλείο για τη ληστεία Ουκρανών με την κατάσχεση κοσμημάτων από αυτούς σε μια περίοδο απόλυτης πείνας.

→ 155 Ένα δελτίο εμπορεύματος αξίας 1 καπίκι του Τоргσίν για το δικαίωμα παραλαβής εμπορευμάτων στο κατάστημα του δικτύου. Εθνικό Μουσείο του Γολοντομόρ-Γενοκτονίας.

“ΜΑΥΡΕΣ ΛΙΣΤΕΣ”

Ορισμένα χωριά που δεν εκπλήρωσαν σχέδια προμήθειας σιτηρών ή αντιστάθηκαν στην πολιτική της ΕΣΣΔ τέθηκαν στις λεγόμενες «μαύρες λίστες». Αυτό σήμαινε την καθιέρωση ενός ειδικού τιμωρητικού καθεστώτος, σύμφωνα με το οποίο τέτοια χωριά ή ακόμη και ολόκληρες περιοχές περικυκλώνονταν από στρατεύματα ή ειδικές μονάδες και όλα τα τρόφιμα αφαιρούνταν από τους κατοίκους τους. Στα χωριά που περιλαμβάνονταν στη «μαύρη λίστα», το εμπόριο απαγορευόταν, όλα τα αγαθά αφαιρούνταν από τα καταστήματα και η ηγεσία του συμβουλίου του χωριού, του κολχόζ ή του κομματικού πυρήνα μπορούσε να καταδιωχθεί. Οι κάτοικοι των οικισμών που βρέθηκαν στην «μαύρη λίστα» απαγορεύτηκαν να εγκαταλείψουν τα όρια της αποκλεισμένης περιοχής.

Το καθεστώς των «μαύρων λιστών» εισήχθη μόνο σε εδάφη που κατοικούνταν από Ουκρανούς — στην Ουκρανική ΣΣΔ και στο Κουμπάν. Δεν υπήρχε τέτοιο κατασταλτικό μέτρο σε άλλα εδάφη της ΕΣΣΔ, το οποίο δείχνει σαφώς τον αντιουκρανικό προσανατολισμό του Γολοντομόρ.

Ο δημιουργός της ιδέας των «μαύρων λιστών» ήταν ο Λ. Καγκανόβιτς. Κατά τη διάρκεια του Γολοδομόρ, στην Ουκρανία εγγράφηκαν στις «μαύρες λίστες» 735 συνοικίες, χωριά, αγροικίες, κολχόζ/κολγόσπ, σοβχόζ/ραδγόσπ και αρτέλ.

ШАПОВАЛІВКУ та ВИСОКЕ
ЗА опортуністичну благодунність у підготовці
до 3-ої більшовицької СІВБИ
та мобілізації коштів—
НА ЧОРНУ ДОШКУ

ШАПОВАЛІВКА				ВИСОКЕ			
	НА 26-01	НА 31-01	ТЕМΠΟ		НА 26-01	НА 31-01	ТЕМΠΟ
Насінньфонд	30,1%	30,9%	0,8%	Насінньфонд	26,9%	26,9%	0%
Страхфонд	7,9%	8,4%	0,5%	Страхфонд	2,1%	2,8%	0,8%
Гроші	31,7%	37,9%	6,2%	Гроші	23,5%	35,0%	11,5%

🔴 «Μαύρες» και «κόκκινες» λίστες στον αγρό. 1932.

gazeta.ua

🔵 Ενημέρωση σχετικά με την ένταξη στη «μαύρη λίστα» των χωριών Σαποβάλιβκα και Βυσόκε του ραγιόν Μπορζνιάνσκι (περιοχή Τσερνίγιβ). Η εφημερίδα «Κολγόσπνικ Μπορζένσσινι», τεύχος της 5ης Απριλίου 1932. (το πρωτότυπο φυλάσσεται στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Ουκρανίας του Β. Ι. Βερνάντσκι).

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМИСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. шл.д. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло“, Львів. Головний Редактор прий- має від 11—12 год. перед- полуднем. Рукописів не звертається.	ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 500 зал. Чвертячно 1500 „ Піврічно 3000 „ Річно 6000 „ ЗА ГРАНИЦЮ: В Америці і доль. Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 750 зал., Німеччині 750 зал., Швейцарії 5 шв. фр., Чехослова- ччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Бол- гарії 750 зал., Австрії 750 зал.— Заліва адреси і зал.	Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-28. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМИ- СТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

З нашої трагедії за Збручем.

Тернопіль, 17. травня 1933.

Не часто доходить до нас безпосередні вістки
за Збруча про найбільшу трагедію, яку колине-
будь переживав наш нарід на протязі своєї тис-
ячелітньої історії. Особистих знань між нашим
громадянством у Галичині чи на Волині і наші-
ми конвояцями над Дніпром нема сьогодні
зовсім. Перервалися і ті поїздки деяких наших

бігу Москвитини або на Сибір, щоби зробити
тут місце для московських селян і створити з
них бар'єру проти українських впливів зі захо-
ду. Кордон обсаджено густо військом москво-
вського походження. Сьогодні східна сторона
Збруча виглядає на справдішню воєнну лінію,
через котру як на лінії тяжко перекрестися ци-
вільній людині навіть серед ночі. Про це розка-

ЗНАЄТЕ БІБЛІЙНУ ПРИТЧУ ПРО ЗАКОПАНІ ТАЛАНТИ?

Так само нерозумно поступає той, хто свої
ошадности тримає дома, а не зложить на вклад-
кову книжечку

В КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ

„ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська ч. 20.

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΕΞΟΔΟΥ

Αφού δημιούργησαν τεχνητά μια κατάσταση όπου οι Ουκρανοί άρχισαν να λιμοκτονούν μαζικά, οι σοβιετικές αρχές έλαβαν μέτρα για να τους εμποδίσουν να φύγουν σε περιοχές της ΕΣΣΔ όπου δεν υπήρχε λιμός. Συγκεκριμένα, στις 27 Δεκεμβρίου 1932 εγκρίθηκε διάταγμα από την Κεντρική Εκτελεστική Επιτροπή και το Συμβούλιο των Λαϊκών Επιτρόπων της ΕΣΣΔ «Σχετικά με την καθιέρωση ενός ενιαίου συστήματος διαβατηρίων στην ΕΣΣΔ και την υποχρεωτική καταγραφή των διαβατηρίων». Σύμφωνα με τους νέους κανόνες, ένα άτομο θα μπορούσε να ζήσει μόνο σε μια συγκεκριμένη περιοχή και να βρει δουλειά εκεί. Οι αγρότες δεν έλαβαν διαβατήρια, επομένως, στην πραγματικότητα, στερήθηκαν το δικαίωμα να κυκλοφορούν ελεύθερα σε όλη τη χώρα.

Οι κομμουνιστές στα διοικητικά σύνορα της Ουκρανικής ΣΣΔ έστησαν ένοπλες μονάδες φραγμού που δεν επέτρεπαν την έξοδο των ανθρώπων από την Ουκρα-

νία. Επιπλέον, οι Ουκρανοί χωρικοί που δεν είχαν διαβατήριο δεν μπορούσαν να αγοράσουν εισιτήρια για σιδηροδρομικές και πλωτές μεταφορές, ενώ ειδικές κινητές ομάδες περιπολούσαν στην περιοχή για την αναζήτηση φυγάδων από την Ουκρανία. Έχουν δημιουργηθεί στρατόπεδα φιλτραρίσματος για τους κρατούμενους. Εκτός από το καθεστώς των «μαύρων λιστών», η απαγόρευση αναχώρησης ίσχυε μόνο σε σχέση με τα ουκρανικά εδάφη.

Το καθεστώς αντιμετώπισε ιδιαίτερα σκληρά εκείνους που προσπάθησαν να ξεφύγουν από την ΕΣΣΔ — στην Πολωνία και τη Ρουμανία. Εκείνη την εποχή, ο ουκρανικός τύπος αυτών των χωρών ήταν γεμάτος αναφορές για τις εκτελέσεις Ουκρανών που προσπάθησαν να διασχίσουν τους ποταμούς Δνεϊστερος και Ζμπруτσ.

↻ Ο τίτλος του άρθρου “Από την τραγωδία μας πέρα από το Ζμπρουτς”, που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα του Λβιβ Δίλο τις 21 Μαΐου 1933.

↻ Οι αγρότες στο Χάρκοβο περιμένουν το τρένο. 1932. Η φωτογραφία τραβήχτηκε κρυφά από τον Αμερικανό φωτογράφο James Edward Abbe. Αρχείο του James Edward Abbe.

← Μαθητές δεύτερης τάξης και δάσκαλος από το χωριό Ποσταβμούκι (Ποστάβ-Μουκά) στην περιοχή Πολτάβα. 25 Ιανουαρίου 1933. Στο πίσω μέρος της φωτογραφίας υπάρχει μια επιγραφή: «...στη μνήμη της 2ης τάξης μας ...οι μαθητές που ήταν τότε και που πέθαναν». Φωτογραφία από το οικογενειακό αρχείο του Βίκτορ Ιβάνοβιτς Ιβανένκο, Ούζγκοροντ, του γιου του Ιβάν Ιώσιποβιτς Ιβανένκο (γεννημένος το 1924), ο οποίος εισήγαγε ότι επέζησαν από τη γενοκτονία μισοί από τους μαθητές που απεικονίζονται στη φωτογραφία.

Εθνικό Μουσείο του Γολοντομόρ-Γενοκτονίας.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΓΟΛΟΝΤΟΜΟΡ

Η θνησιμότητα από το λιμό στην Ουκρανία το 1932–1933 ήταν τόσο μαζική που σε πολλούς οικισμούς δεν τηρούνταν καθόλου αρχεία των θανόντων. Στη συνέχεια, το κομμουνιστικό καθεστώς προσπάθησε να αποκρύψει τον αριθμό των φονευθέντων Ουκρανών και, ως εκ τούτου, παραποίησε δημογραφικά στοιχεία και διαβάθμισε αρχειακά έγγραφα. Είναι γνωστό ότι τουλάχιστον 4 εκατομμύρια Ουκρανοί πέθαναν από την πείνα. Αλλά αυτό δεν είναι ο τελικός αριθμός. Σήμερα, ιστορικοί και δημογράφοι συνεχίζουν να διερευνούν αυτό το ζήτημα. Ωστόσο, πρέπει να τονιστεί ότι η κλίμακα των δημογραφικών απωλειών δεν είναι καθοριστική για την καθιέρωση του εγκλήματος της γενοκτονίας. Είναι καθήκον μας να ολοκληρώσουμε

όσο το δυνατόν πιο ακριβή κατάλογο των θυμάτων του Γολοντομόρ. Η χειραγώγηση του αριθμού των θυμάτων του Γολοντομόρ είναι απαράδεκτη.

Η συνέπεια του εγκλήματος της γενοκτονίας ήταν η καταστροφή του ουκρανικού τρόπου ζωής. Ο παραδοσιακός πολιτισμός και τα λαϊκά έθιμα έχουν παραμορφωθεί. Το Γολοντομόρ άλλαξε εντελώς τη συνήθη σειρά λειτουργίας αγροτιάς. Για δεκαετίες, οι Ουκρανοί αγρότες περιορίστηκαν στη θέση των κολχοζνικών χωρίς δικαιώματα, στερούμενοι διαβατηρίων και συντάξεων. Το Γολοντομόρ είχε ως αποτέλεσμα να μεγαλώσουν ολόκληρες γενιές που δεν έθεταν στις κομμουνιστικές αρχές «αμήχανες ερωτήσεις» σχετικά

**ΕΙΝΑΙ ΓΝΩΣΤΟ ΟΤΙ ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ
4 ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΟΥΚΡΑΝΟΙ ΠΕΘΑΝΑΝ ΑΠΟ
ΤΗΝ ΠΕΙΝΑ.**

Πινακίδα με την επιγραφή «Απαγορεύεται αυστηρά θάψιμο ανθρώπων εδώ». 1933. Φωτογραφία του Alexander Wienerberger. Ιδιωτικό αρχείο της Samara Pearce.

➤ Ερημωμένα σπίτια των αγροτών που θανατώθηκαν με την πείνα, περιοχή Χάρκοβο. 1933. Φωτογραφία του Alexander Wienerberger. Ιδιωτικό αρχείο της Samara Pearce.

➤ Ο τόπος μαζικής ταφής των θυμάτων του Γολοντομόρ, περιοχή Χάρκοβο. 1933. Φωτογραφία του Alexander Wienerberger. Ιδιωτικό αρχείο της Samara Pearce.

με το πού εξαφανίστηκαν εκατομμύρια συμπατριώτες τους. Όσοι έμειναν ορφανοί λόγω του Γολοντομόρ δεν γνώριζαν καθόλου το όνομα και το σόι τους.

Ένα βασικό συστατικό της πολιτικής των κομμουνιστών στην Ουκρανία ήταν η επιβεβαίωση του κύρους της ρωσικής κουλτούρας, που προωθήθηκε ως υψηλότερο από τον ουκρανικό πολιτισμό. Η ρωσική γλώσσα ανακηρύχθηκε ως η γλώσσα της εθνοτικής επικοινωνίας μεταξύ των λαών της Σοβιετικής Ένωσης. Αντ' αυτού, η ουκρανική γλώσσα στην Ουκρανία έχει λάβει την ιδιότητα μιας «επαρχιακής» ή «χωριάτικης» γλώσσας. Στα τέλη του 1933, αμέσως μετά το Γολοντομόρ,

οι κομμουνιστές εισήγαγαν μια νέα ορθογραφία της ουκρανικής γλώσσας, η οποία την έφερε τεχνητά πιο κοντά στη ρωσική. Τα επόμενα χρόνια, εκείνες οι ουκρανικές λέξεις που δεν έμοιαζαν με ρωσικές απομακρύνθηκαν με συνέπεια από λεξικά, αντικαθιστώντας τις με νεοεφευρεθείσες. Μια τέτοια πολιτική ενέτεινε τη ρωσοποίηση των Ουκρανών στην Ουκρανία.

↑ Raphael Lemkin.
istpravda.com.ua

ΓΙΑΤΙ ΤΟ ΓΟΛΟΝΤΟΜΟΡ ΕΙΝΑΙ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ

Ο Raphael Lemkin, Αμερικανός δικηγόρος πολωνικό-εβραϊκής καταγωγής, αποκάλεσε τα εγκλήματα του κομμουνιστικού καθεστώτος εναντίον των Ουκρανών κλασικά παραδείγματα Σοβιετικής γενοκτονίας. Ήταν αυτός ο επιστήμονας που εισήγαγε τη λέξη γενοκτονία σε ευρεία χρήση το 1944, και στη συνέχεια προσχώρησε στην υιοθέτηση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την πρόληψη και την τιμωρία του εγκλήματος της Γενοκτονίας. Το υλικό της μηδέποτε εκδοθείσας Ιστορίας των Γενοκτονιών του Raphael Lemkin περιλαμβάνει ένα δοκίμιο με τίτλο «Σοβιετική Γενοκτονία στην Ουκρανία», στο οποίο ο δικηγόρος εξηγεί λεπτομερώς το γενοκτονικό χαρακτήρα των ενεργειών του σταλινικού καθεστώτος κατά των Ουκρανών. Ο δικηγόρος προσδιόρισε τέσσερις συνιστώσες του σχεδίου καταστροφής του ουκρανικού έθνους: την εξόντωση των διανοούμενων (του «εγκεφάλου» του έθνους), την ήττα της Εκκλησίας (της «ψυχής» του έθνους), την πείνα των Ουκρανών αγροτών (των κύριων φορέων του εθνικού πνεύματος και των παραδόσεων) και την αναγκαστική αλλαγή της εθνικής σύνθεσης των ουκρανικών εδαφών.

Ο Raphael Lemkin σημείωσε ότι ο ουκρανικός λαός ήταν πολύ μεγάλος για να τον καταστρέψει εντελώς. Ως εκ τούτου, το μπολσεβίικο καθεστώς προσπάθησε πρώτα απ' όλα να εξουδετερώσει την οικονομική ανεξαρτησία των Ουκρανών και να εξαλείψει την αίσθηση της εθνικής τους ταυτότητας. Η κομμουνιστική γενοκτονία στόχευε άμεσα στην εξάλειψη του ουκρανικού λαού ως ενιαίας οντότητας, η οποία υποτίθεται ότι θα εξάλειφε το ενδεχόμενο απόσχισης της Ουκρανίας από την ΕΣΣΔ.

Το Γολοντομόρ, σχεδιασμένο από το Κρεμλίνο, δημιούργησε συνθήκες διαβίωσης για τους Ουκρανούς με σκοπό την ολική ή μερική καταστροφή τους, γεγονός που ανταποκρίνεται πλήρως στον ορισμό της γενοκτονίας σύμφωνα με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την πρόληψη και την τιμωρία του εγκλήματος της γενοκτονίας.

↻ Ένα παιδί προσδιαβαίνει το πτώμα ενός θύματος του Γολοντομόρ. Χάρκοβο. 1933. Φωτογραφία του Alexander Wienerberger. *Ιδιωτικό αρχείο της Samara Pearce.*

↻ Θύμα του Γολοντομόρ, Χάρκοβο. 1933. Φωτογραφία του Alexander Wienerberger. *Ιδιωτικό αρχείο της Samara Pearce..*

➔ Η τρίτη σελίδα του διαβατηρίου του Gareth Jones, με τον οποίο ταξίδεψε στην ΕΣΣΔ το 1933. *Gareth Vaughan Jones Archive (The National Library of Wales).*

➔ Μια κάμερα Leica II που ανήκει στον Alexander Wienerberger. 23 Νοεμβρίου 2022. Φωτογραφία της Όλγα Κοβαλιόβα. *Εθνικό Μουσείο του Γολοντομόρ-Γενοκτονίας.*

➔ Μητροπολίτης Αντρέι κατά την ποιμαντική επίσκεψη των πιστών της ΟυΕΚΕ στην Αμερική. Τη δεκαετία του 1920. *Το Κεντρικό Κρατικό Ιστορικό Αρχείο της Ουκρανίας, Λβιβ.*

Η ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΣΤΟ ΓΟΛΟΝΤΟΜΟΡ

Αν και η Σοβιετική Ένωση αρνήθηκε επίσημα τον λιμό, η αλήθεια διαδόθηκε σε όλο τον κόσμο χάρη στους ξένους δημοσιογράφους που κατάφεραν να μπουκτούν στα λιμοκτονούντα χωριά της Ουκρανίας και να αναφέρουν στον τύπο όσα είδαν. Ο πιο διάσημος από αυτούς ήταν ο Gareth Richard Vaughan Jones, δημοσιογράφος της εφημερίδας *The Guardian Manchester*, ο οποίος όχι μόνο δημοσίευσε σειρά άρθρων για την κατάσταση στην Ουκρανία, αλλά και πραγματοποίησε συνέντευξη τύπου για να μιλήσει για τον λιμό.

Επίσης, οι κυβερνήσεις χωρών όπως η Ιταλία, η Γερμανία και η Πολωνία γνώριζαν για τη μαζική δολοφονία Ουκρανών από τους διπλωμάτες τους στην ΕΣΣΔ.

Ουκρανοί που ζούσαν σε δυτικές χώρες στράφηκαν προς τον Διεθνή Ερυθρό Σταυρό, την Κοινωνία των Εθνών και άλλους διεθνείς οργανισμούς για βοήθεια. Η ουκρανική Ελληνική Καθολική Εκκλησία, με επικεφαλής τον Μητροπολίτη Αντρέι Σεπίτσκι, κάλεσε τους Χριστιανούς σε όλο τον κόσμο να βοηθήσουν την Ουκρανία.

Δυστυχώς, όλες αυτές οι προσπάθειες ήταν μάταιες — η διεθνής κοινότητα δεν παρενέβη στην κατάσταση. Επιπλέον, η Μόσχα κατέβαλε μεγάλες προσπάθειες για να αρνηθεί την ύπαρξη λιμού και να δυσφημίσει όσους μίλησαν γι' αυτό.

**Η ΜΟΣΧΑ ΚΑΤΕΒΑΛΕ ΜΕΓΑΛΕΣ
ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΓΙΑ ΝΑ ΑΡΝΗΘΕΙ
ΤΗΝ ΥΠΑΡΞΗ ΤΟΥ ΛΙΜΟΥ ΚΑΙ ΝΑ
ΔΥΣΦΗΜΙΣΕΙ ΟΣΟΥΣ ΜΙΛΗΣΑΝ
ΓΙ' ΑΥΤΟΝ**

JEWS RELEASE

COMMUNIST

NO. 60

April 28, 1983

ON THE SO CALLED FAMINE IN THE UKRAINE

Recent stories in the Western news media try to create an impression that there was an artificially created famine in the Ukraine in 1932-1933 because Ukrainian farmers, allegedly, resisted collective farming.

- Απόσπασμα του δελτίου τύπου, το οποίο διανεμήθηκε από την Πρεσβεία της ΕΣΣΔ στον Καναδά, με τους ισχυρισμούς ότι δεν υπήρξε λιμός στην Ουκρανία το 1932-1933.
Αρχεία του Ουκρανοκαναδικού Κέντρου Έρευνας και Τεκμηρίωσης (Τορόντο).

ΑΡΝΗΣΗ ΤΟΥ ΓΟΛΟΝΤΟΜΟΡ

Για να αποδείξει ότι δεν υπήρχε λιμός στην ΕΣΣΔ, η Μόσχα οργάνωσε επισκέψεις επίδειξης από ξένους πολιτικούς και προσωπικότητες του πολιτισμού που υποτίθεται ότι θα έπειθαν τον κόσμο ότι οι Ουκρανοί δε λιμοκτονούσαν. Μεταξύ αυτών των προσωπικότητων ήταν ο Μπέρναρντ Σω, ο Εντουάρ Χέριστ, ο Χέρμπερτ Τζορτζ Γουέλς, ο Ρόμαν Ρόλαντ.

Ειδικός ρόλος ανατέθηκε στους ξένους δημοσιογράφους, οι οποίοι συμφώνησαν να κάνουν τα στραβά μάτια στους χειρισμούς της σοβιετικής προπαγάνδας. Οι ξένοι δημοσιογράφοι απαγορεύονταν να ταξιδεύουν μόνοι τους στη χώρα, και αν το έκαναν, έπρεπε να ακολουθούν αυστηρά καθορισμένες διαδρομές. Ο πιο διάσημος ξένος δημοσιογράφος που αρνήθηκε συνειδητά το Γολοντομόρ ήταν ο Walter Duranty (ανταποκριτής των New York Times στη Μόσχα). Στα άρθρα του δικαιολογούσε την κομμουνιστική πολιτική και αρνιόταν τους μαζικούς θανάτους από την πείνα, αλλά σε ιδιωτικές συζητήσεις παραδεχόταν ότι εκατομμύρια Ουκρανοί πέθαναν κατά τη διάρκεια ενός μόνο έτους.

Τη δεκαετία του 1980, όταν οι ουκρανικές κοινότητες στις Ηνωμένες Πολιτείες και τον Καναδά έστρεφαν με επιτυχία την προσοχή του κόσμου στο Γολοντομόρ, η Επιτροπή Κρατικής Ασφάλειας της ΕΣΣΔ ξεκίνησε την

«Επιχείρηση Φαρισαίοι». Στόχος αυτής της επιχείρησης ήταν να δυσφημιστούν τα μέλη της ουκρανικής διασποράς στη Βόρεια Αμερική που έλεγαν την αλήθεια για το έγκλημα του Στάλιν. Σοβιετικοί διπλωμάτες έπεισαν πολιτικούς από τις Ηνωμένες Πολιτείες και τον Καναδά ότι η συμμετοχή στις εκδηλώσεις μνήμης του Γολοντομόρ θα έβλαπτε την πολιτική τους καριέρα. Ωστόσο, η εκστρατεία προπαγάνδας του Κρεμλίνου απέτυχε και η κατάρρευση της ΕΣΣΔ έδωσε νέα ώθηση στην έρευνα και τη διάδοση πληροφοριών σχετικά με το Γολοντομόρ.

Μετά την εξαφάνιση της ΕΣΣΔ από τον παγκόσμιο χάρτη, η Ρωσία ανέλαβε το ρόλο ενός αρνητή του Γολοντομόρ. Ανίκανος να αντικρούσει το γεγονός του λιμού του 1932-1933, που έγινε γνωστό, το Κρεμλίνο προσπάθησε να αμφισβητήσει τον προμελετημένο και αντιουκρανικό προσανατολισμό του. Χρησιμοποιώντας τα πιο σύγχρονα εργαλεία διάδοσης πληροφοριών, Ρώσοι επιστήμονες, διπλωμάτες, δημοσιογράφοι και bloggers προσπαθούν να πείσουν τον κόσμο ότι το Γολοντομόρ δεν ήταν μια πράξη γενοκτονίας.

🔍 Ο Eduard Herriot επισκέπτεται το Κίεβο.
27 Αυγούστου 1933.

Ιστοσελίδα του Σεργκί Μπιλοκόν:
www.s-bilokin.name

🔍 Walter Duranty. 1936.

John Rooney / Associated Press.

ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΡΝΗΤΩΝ ΤΟΥ ΓΟΛΟΝΤΟΜΟΡ

Παρά τα αδιάψευστα γεγονότα που διαπιστώθηκαν από ιστορικούς και δικηγόρους, οι αντιρρήσεις του Γολοντομόρ ακούγονται μέχρι σήμερα.

ΕΝΣΤΑΣΗ: Ο λιμός στις αρχές της δεκαετίας του 1930 σημειώθηκε και σε άλλες περιοχές της ΕΣΣΔ, εκτός από την Ουκρανία, οπότε το Γολοντομόρ δεν μπορεί να θεωρηθεί γενοκτονία των Ουκρανών..

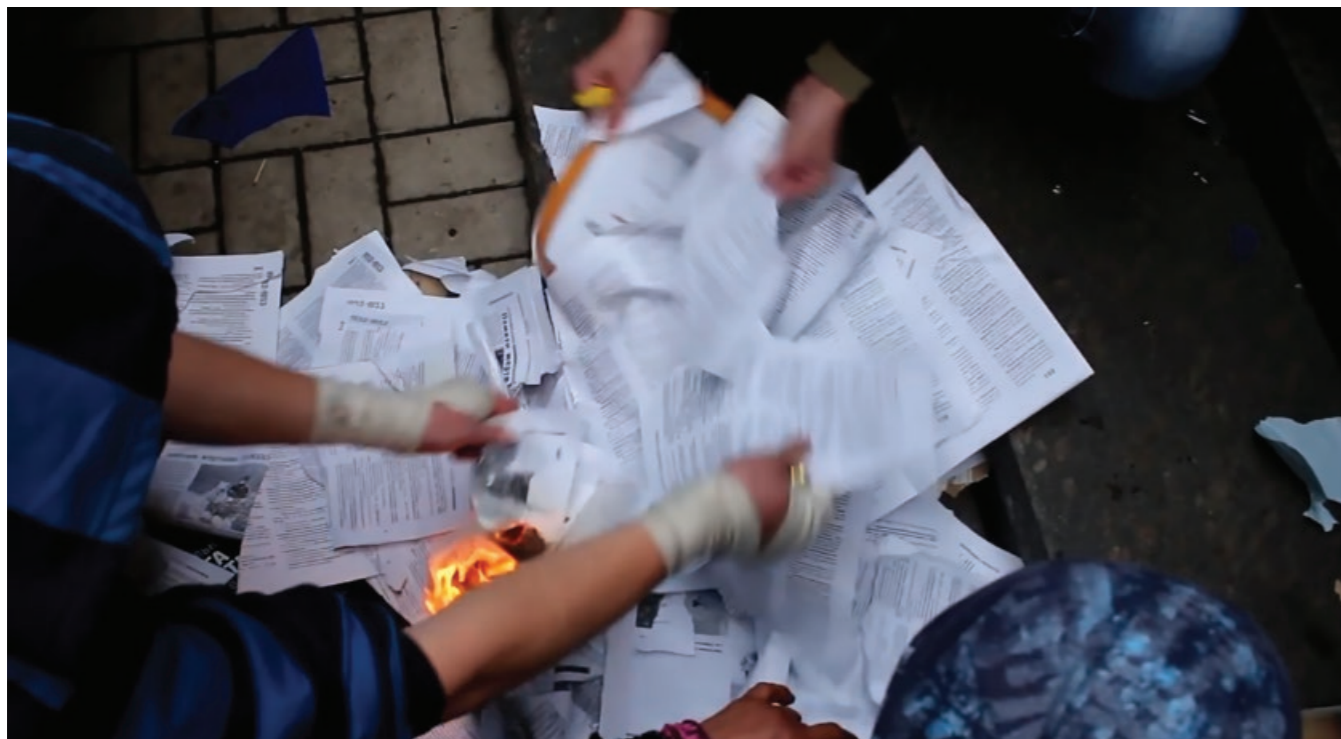
ΓΕΓΟΝΟΣ: Η κατασταλτική νομοθεσία ίσχυε σε όλη την ΕΣΣΔ, αλλά η κλίμακα και η σοβαρότητα της εφαρμογής της ήταν υψηλότερη στην Ουκρανία και το Κουμπάν (μια περιοχή του Βόρειου Καυκάσου που κατοικείται σε ποσοστό άνω του 60% από Ουκρανούς). Επιπλέον, μόνο οι Ουκρανοί μπλοκαρίστηκαν μέσα στη λιμοκτονούσα περιοχή. Στην Ουκρανία και το Κουμπάν η θνησιμότητα από τον λιμό του 1932-1933 ήταν η μεγαλύτερη. Αν ο λιμός ήταν ο ίδιος σε όλη την ΕΣΣΔ, η κυβέρνηση δε θα είχε την ανάγκη να εμποδίσει τους Ουκρανούς να εγκαταλείψουν την Ουκρανία. Η αναγνώριση του Γολοντομόρ ως γενοκτονία των Ουκρανών σε καμία περίπτωση δεν αρνείται τον εγκληματικό χαρακτήρα των ενεργειών του Στάλιν εναντίον εκπροσώπων άλλων λαών της ΕΣΣΔ.

ΕΝΣΤΑΣΗ: Το Γολοντομόρ στρεφόταν κατά της αγροτιάς, και επομένως κατά μιας κοινωνικής ομάδας, όχι κατά όλων των Ουκρανών ως εθνικής κοινότητας. Η κοινωνική ομάδα δεν εμπίπτει στην προστασία της Σύμβασης του ΟΗΕ για τη Γενοκτονία του 1948.

➤ Βιβλία από τις συλλογές Βιβλιοθηκών του Κρατικού Πανεπιστημίου της Πριαζόβιας, που ετοιμάστηκαν από τους κατακτητές για καταστροφή τους. Μαριούπολη. Φεβρουάριος, 2023.

Δημοτικό Συμβούλιο Μαριούπολης.

➤ Απόσπασμα από βίντεο της καύσης του «Εθνικού βιβλίου μνήμης των θυμάτων του Γολοντομόρ. Ντονέτσκά όμπλαστ» στο Ντονέτσκ. 3 Μαΐου 2014.
Μέσα ενημέρωσης φιλορωσικής προπαγάνδας.

ΓΕΓΟΝΟΣ: στη δεκαετία του 1930, η Ουκρανία ήταν αγροτική χώρα. Περίπου το 80% του πληθυσμού της ήταν Ουκρανοί. Δεδομένου ότι οι περισσότεροι Ουκρανοί ζούσαν σε αγροτικές περιοχές, το ποσοστό των Ουκρανών μεταξύ των κατοίκων των χωριών ήταν ακόμη υψηλότερο. Έτσι, οι Ουκρανοί αγρότες αποτελούσαν ουσιαστικό μέρος του ουκρανικού έθνους. Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι ταυτόχρονα με το Γολοντομόρ, το κομμουνιστικό καθεστώς εξόντωσε σκόπιμα τους Ουκρανούς διανοούμενους μέσω της καταστολής.

ΕΝΣΤΑΣΗ: Το κομμουνιστικό καθεστώς προκάλεσε ακούσια το Γολοντομόρ του 1932-1933 σε μια προσπάθεια να προετοιμαστεί γρήγορα για πόλεμο, υπό την απειλή εισβολής φασιστικών κρατών..

ΓΕΓΟΝΟΣ: το 1932-1933 η ΕΣΣΔ δεν είχε κοινά σύνορα με τη Γερμανία και διατηρούσε σχέσεις καλής γειτονίας με τη φασιστική Ιταλία. Γερμανικά μυστικά στρατιωτικά σχολεία λειτουργούσαν στην ΕΣΣΔ και η σοβιετική κυβέρνηση έκανε στρατιωτικές παραγγελίες σε ιταλικές επιχειρήσεις. Τον Αύγουστο του 1939 η Μόσχα και το Βερολίνο υπέγραψαν το Σύμφωνο Μολότοφ-Ρίμπεντροπ, το οποίο εδραίωσε τη φιλία μεταξύ των δύο μισανθρωπικών καθεστώτων.

Η αναγνώριση του Γολοντομόρ ως πράξη γενοκτονίας σε διεθνές επίπεδο υπογραμμίζει πρωτίστως τη διεθνή αλληλεγγύη προς τους Ουκρανούς ως λαό, οι εκπρόσωποι του οποίου έπεσαν θύματα μιας γενοκτονίας που κρύφτηκε και αρνήθηκε για δεκαετίες. Ο διάδοχος της ΕΣΣΔ, η Ρωσία του Πούτιν, διαπράττει γενοκτονία ήδη το 2022-2024. Μεταξύ των κύριων λόγων για τον τρόπο με τον οποίο συμπεριφέρεται τώρα το Κρεμλίνο γιατί το σταλινικό καθεστώς έμεινε ατιμώρητο για τις γενοκτονικές ενέργειες που ενέργησε πριν από 90 χρόνια.

◀ Ομιλία του James Mace στο Συνέδριο «Holodomor in Ukraine 1932–1933. New Research Findings» («Γολοντομόρ 1932–1933 στην Ουκρανία. Νέα ερευνητικά αποτελέσματα») στο Πανεπιστήμιο του Τορόντο. 30 Σεπτεμβρίου 1990.

Αρχεία του Ουκρανοκαναδικού Κέντρου Έρευνας και Τεκμηρίωσης.

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΟΥ ΓΟΛΟΝΤΟΜΟΡ ΩΣ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ

Οι Ουκρανοί στη Διασπορά από τα τέλη της δεκαετίας του 1940, έχουν καταβάλει σημαντικές προσπάθειες για να αναγνωριστούν τα εγκλήματα του σταλινικού καθεστώτος ως γενοκτονία. Η Επιτροπή του Κογκρέσου των ΗΠΑ εργάστηκε κατά τη διάρκεια του 1985-1988 για τη μελέτη του Μεγάλου Λιμού του 1932-1933 στην Ουκρανία (γνωστή ως Επιτροπή του James Mace), και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το κομμουνιστικό καθεστώς συνειδητά και σκόπιμα λιμοκτονούσε εκατομμύρια Ουκρανούς. Το έργο της Επιτροπής είχε μεγάλη απήχηση στις Ηνωμένες Πολιτείες και επηρέασε, ειδικότερα, τη διαδικασία αναγνώρισης του Γολοντομόρ ως πράξη γενοκτονίας. «Ο Ιωσήφ Στάλιν και η περιβάλλον του διέπραξαν τη γενοκτονία των

Ουκρανών το 1932–1933», διακήρυξαν τα συμπεράσματά της.

Η Σοβιετική Ένωση κατέρρευσε το 1991 και η Ουκρανία κήρυξε την ανεξαρτησία της. Η ιστορική μνήμη για το Γολοντομόρ του 1932–1933 άρχισε να ανακάμπτει: ανοίχτηκαν αρχεία, αποχαρακτηρίστηκαν προηγουμένως μυστικά έγγραφα, χιλιάδες Ουκρανοί πολίτες που επέζησαν από τη γενοκτονία του Γολοντομόρ κατέθεσαν.

Σημαντικό ρόλο σε αυτό το στάδιο έπαιξαν δημόσιες πρωτοβουλίες που συνέβαλαν στη μελέτη της ιστορίας του Γολοντομόρ, ιδίως της Ένωσης Ερευνητών

του Γολοντομόρ, του Συλλόγου Προσβίτα και της του Συλλόγου Μεμοριάλ. Αξίζει να τονιστεί το ασκητικό έργο του Μαριάν Κοτς, Λύδια Κοβαλένκο, Βολοντίμιρ Μανιάκ, Λεβκό Λουκιάνενκο, Μυκόλα Ρουντένκο. Οι δράσεις μνήμης για τα θύματα του Γολοντομόρ, χάρη στην κοινωνία, έγιναν δημόσιες από τα τέλη της δεκαετίας του 1980 και εγκαταστούν μνημεία στα θύματα του Γολοντομόρ.

Το θέμα του Γολοντομόρ έγινε ένα από τα βασικά ζητήματα στην πολιτική της εθνικής μνήμης κατά τη διάρκεια της προεδρίας του Βίκτορ Γιούστσενκο (2005–2010). Εκείνη την εποχή, το ουκρανικό κράτος προώθησε εκτενώς την έρευνα για την ιστορία του Γολοντομόρ, τη δημοσίευση αρχειακού υλικού, τα αποκαλυπτήρια των μνημείων και τις δημόσιες εκδηλώσεις που ενημέρωναν τον κόσμο για την αλήθεια σχετικά με τη σταλινική γενοκτονία του 1932–1933 και τιμούσαν τα θύματά της.

Το 2009 ιδρύθηκε το Μουσείο Γολοντομόρ, ένα ινστιτούτο αφιερωμένο στη μελέτη και τη διάδοση της ιστορίας της γενοκτονίας των Ουκρανών. Τώρα οργανώνει πολυάριθμα εκπαιδευτικά και εκθεσιακά έργα, συλλέγει αντικείμενα που σχετίζονται με το Γολοντομόρ και καταγράφει τις μαρτυρίες των ανθρώπων που το επέζησαν και δημοσιεύει επιστημονικές έρευνες. Το 2017 ξεκίνησε η οικοδόμηση του δεύτερου μέρους του Μουσείου, το οποίο συνεχίζεται μέχρι σήμερα.

Τις 2006 η Βερχόβνα Ράντα της Ουκρανίας αναγνώρισε το Γολοντομόρ ως έγκλημα γενοκτονίας. Η Ουκρανία κάλεσε άλλες χώρες να αναγνωρίσουν το

Γολοντομόρ ως γενοκτονία. Εκτός από τη χώρα μας, από τις αρχές του 2024 το Γολοντομόρ αναγνωρίστηκε ως πράξη Γενοκτονίας από 28 κράτη του κόσμου. Σε 4 ακόμη χώρες, το έκανε ένα από τα σώματα των εθνικών κοινοβουλίων.

Κατά τη διάρκεια του 2009–2010 η Υπηρεσία Ασφαλείας της Ουκρανίας διεξήγαγε έρευνα, βάσει των υλικών των οποίων το Δικαστήριο έκρινε ότι οι ηγέτες του Κομμουνιστικού Κόμματος της Σοβιετικής Ένωσης, με επικεφαλής τον Ιωσήφ Στάλιν, διέπραξαν γενοκτονία εναντίον μέρους του ουκρανικού έθνους προκειμένου να αποτρέψουν τη δημιουργία ανεξάρτητης Ουκρανίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τι είναι το Γολοντομόρ;	1
Η σοβιετική κατοχή της Ουκρανίας	3
Ο λιμός του 1921–1923	5
Η αμφιλεγόμενη «Ουκρανοποίηση»	10
Καταστροφή της Ουκρανικής Αυτοκέφαλης Ορθόδοξης Εκκλησίας	11
Απαλλοτρίωση της ιδιοκτησίας από τους εύπορους αγρότες	14
Κολεκτιβοποίηση	17
Αντίσταση στην πολιτική της ΕΣΣΔ	19
Οργάνωση της λιμοκτονίας	22
Επιβίωση	23
Τα Τοργσίν	27
«Μαύρες λίστες»	29
Απαγόρευση εξόδου	32
Οι συνέπειες της λιμοκτονίας	33
Γιατί το Γολοντομόρ είναι γενοκτονία	37
Η αντίδραση του κόσμου στο Γολοντομόρ	40
Άρνηση του Γολοντομόρ	43
Αφηγήσεις των αρνητών του Γολοντομόρ	45
Αναγνώριση του Γολοντομόρ ως γενοκτονία	49
Περιεχόμενα	51

УДК 94(477)“1932/1933”
К 59

Συνιστάται για δημοσίευση από το επιστημονικό και μεθοδολογικό Συμβούλιο του Εθνικού Μουσείου Της Γενοκτονίας Του Γολοντομόρ (Πρωτόκολλο αριθ. 2 τις 22 Απριλίου 2024).

Κοζύτσκι Ανδρί, Κόστιβ Μιχαίλο.

Κ 59 Γολοντομόρ: βασικά γεγονότα: δημοσίευση λαϊκής επιστήμης / Αντρί Κοζύτσκι, Μιχαίλο Κόστιβ. — Κίεβο: Εθνικό Μουσείο Της Γενοκτονίας Του Γολοντομόρ, 2024. — 52 σ. (στα Ουκρανικά)

Τι είναι το Γολοντομόρ; Γιατί και πώς έγινε; Ποιες είναι οι συνέπειές του; Ποια ήταν η αντίδραση του κόσμου στους θανάτους εκατομμυρίων Ουκρανών από την πείνα; Γιατί το Γολοντομόρ είναι γενοκτονία; Αναζητήστε απαντήσεις σε αυτές τις ερωτήσεις στις σελίδες του βιβλίου που κρατάτε στα χέρια σας. Οι επιστήμονες του Μουσείου του Γολοντομόρ διηγήθηκαν συνοπτικά και απλά όσα πρέπει να γνωρίζετε για τα γεγονότα του 1932–1933. Η έκδοση χρησιμοποιεί εν μέρει υλικά από την έκθεση του Εθνικού Μουσείου Της Γενοκτονίας Του Γολοντομόρ «Γολοντομόρ: η Σοβιετική Γενοκτονία των Ουκρανών». Το εξώφυλλο περιλαμβάνει φωτογραφίες που τραβήχτηκαν το 1933 από τον Αυστριακό μηχανικό Alexander Wienerberger στο Χάρκοβο και μια φωτογραφία του γλυπτού Πικρή μνήμη της παιδικής ηλικίας (ιδέα του Πετρό Ντροζντόβσκι, γλύπτης Μυκόλα Ομπεζιούκ) που βρίσκεται στο έδαφος του Εθνικού Μουσείου της Γενοκτονίας του Γολοντομόρ.

Σχεδιασμός: Βικτόρια Οντνοσούμ.
Μετάφραση Kira V. Vereshchagina
Επιμέλεια Αθανάσιος Σταμάτης

Υπογράφηκε προς εκτύπωση:
Διαστάσεις 210x210 εκ.
Χαρτί όφσετ. Εκτύπωση όφσετ.
Γραμματοσειρά Helvetica
Προϋπ. — εκτύπ.σελ. 4,25. Κυκλοφορία 500 αντίτυπα.

© Εθνικό Μουσείο Της Γενοκτονίας Του Γολοντομόρ, 2024

УДК 94(477)“1932/1933”

ISBN 978-617-95321-1-5

ΕΘΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΗΣ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑΣ ΤΟΥ ΓΟΛΟΝΤΟΜΟΡ

Κίεβο, οδός Λαύρσκα, 3

holodomormuseum.org.ua

+38 (044) 254 45 12

@HolodomorMuseum

@holodomor.museum

@HolodomorMuseum

@HolodomorMuseum

The Holodomor Museum /
Музей Голодомору

@Holodomor_Museum